

mæssige agglomerationer på begge sider af Sundet har skabt gennem tiden.

Der er givetvis behov for en bog af denne karakter ikke alene i Polen men også ude i verden, og Walczaks bog er af en sådan lodighed, at den faktisk fortjente at blive oversat til engelsk.

Karl-Erik Frandsen

Tropical soils of Nigeria in engineering practice. Ed. by S. A. Ola.

Balkema, Rotterdam 1983. X, 326 s., ill. 24 cm. USD 25.-.

Denne bog giver gennem en række artikler af forskellige forfattere et indblik i Nigerias geologiske opbygning samt jordfysiske forhold, der især har betydning for ingeniørarbejder som fx vejbygning. Bogen er indelt i 5 hovedafsnit. Det første beskriver Nigerias geologi og geomorfologi, medens det andet beskriver forskellige jordens geotekniske egenskaber. Det tredje hovedafsnit beskriver grundvandsforholdene i Nigeria samt erosionsfaren i forskellige regioner både m.h.t. vind og vand. De to sidste hovedafsnit beskriver gennem en række artikler forskellige forhold, der har betydning for især vejbyggeri. Bogen kan være et udmærket supplement for læsere, der skal arbejde med regionale studier i Nigeria.

Henrik Breuning Madsen

Developments and applications of geomorphology. Ed. by John E. Costa and P. Jay Fleisher.

Springer, Berlin 1984. XIV, 372 s., ill. 25 cm. DEM 118.-.

I elva kapitel, skrivna av specialister inom sina respektive områden, ger boken en god översikt av den nya geomorfologiens användningsmöjligheter – ibland tillsammans med ingenjörsvetenskap – för utvecklings- och planläggningsuppgifter i moderna samfund. I flera av kapitlen ingår »case studies«, vilka kan vara till vägledning vid problemlösning i likartade situationer. Varje kapitel är försett med en lista över litteratur inom ämnesområdet och boken avslutas av ett sakregister.

Harald Svensson

The urban and regional transformation of Britain. Ed. by J. B. Goddard and A. G. Champion.

Methuen, London 1983. XXII, 281 s., ill. 24 cm. GBP 7.95.

Bogen beskæftiger sig med nyere tendenser i Storbritanniens regionale udvikling. Den indeholder 10 artikler, som tilsammen belyser emnet. Der fokuseres på økonomiske

og sociale udviklingstendenser, og arbejdsmarkedet anses for at være den organisatoriske baggrund for forandringer. Hver af artiklerne repræsenterer selvstændige studier, og samordningen er ikke særlig udtalt. Alligevel gives et godt indtryk af problemstillingen, og Goddards indflydelse på det samlede værk fremtræder tydeligt, ligesom hans berømte projekt »Urban Change in Britain« er udgangspunktet for flertallet af artiklerne. Bogen vil finde anvendelse såvel ved forskning og studier af regional udvikling som ved geografiske studier af Storbritannien.

Christian Wichmann Matthiessen

Applied environmental geochemistry. Ed. by Iain Thornton.

Academic Press, London 1983. XIII, 501 s., ill. 24 cm. USD 70.-.

Der gives i denne bog, der indeholder bidrag fra 21 forskere, en værdifuld samlet multidisciplinær fremstilling af de geochemiske faktorer, der påvirker kilderne, spredningen og ophobningen af elementer i miljøet. Elementer der har en mulig effekt på helbred og sygdomme i planter samt hos dyr og mennesker. Skønt hovedvægten er lagt på det praktiske anvendelsesaspekt, forsøger bogen ligeledes at påpege og bidrage til en bedre forståelse af fundamentale principper og processer af biologisk – kemisk natur, der styrer elementernes rolle i miljøet.

Bjarne Holm Jakobsen

Eberhard Czaya: Rivers of the world.

Cambridge University Press, Cambridge 1983. 248 s., ill. 25 cm. GBP 12,50.

Bogen giver en populær fremstilling af floden som naturfænomen, både som et led i den hydrologiske cyklus og som formdannende element. Gennem et omfattende verdensomspændende eksempelmateriale præsenteres forskellige flodtyper. Både flodens landskabsmæssige rolle, men også menneskets brug af floden gennem historien bliver gennemgået ledsaget af et rigt holdigt og illustrativt figurmateriale.

Bjarne Hom Jakobsen

An historical geography of Scotland. Ed. by G. Whittington, I. D. Whyte.

Academic Press, London 1983. VIII, 282 s., ill. 23 cm. GBP 79.80.

Skal man dømme efter litteraturudbruddet, er der i Skotland en lidenskabelig interesse for landets historie. Det kan derfor undre, at den historiske geografi, eksempelvis i forhold til England, er så relativt

sent udviklet. Nærtstående bog er ikke, og gør heller ikke krav på at være, nogen komplet fremstilling. Der er huller. Men forfatterne, elleve i antal, har haft den fornuftige ambition, at undgå den gamle tendens at fokusere meget stærkt på landbrug og rural bebyggelse. Desuden vil de, ifølge forordet, undgå at søge det sær-skotske med snævert nationalistisk syn. Der er da heller ikke megen sækkepibemusik i bogen, men som regel et fornuftigt materialistisk – i filosofisk forstand – syn på tingene.

Den skotske nation er et blandet folkefærd. Pictar, Bretoner, Angler, scoter, og skandinaver. Picterne, som er et romersk øgenavn for alle de barbariske stammer, som de havde vundet over, er de oprindelige. Men her gives der en ny fortolkning på andre folkeslags erobring af landet, end den hidtil gængse. Det påvises, at scoterne, der kom fra Irland og vikingerne fra Skandinavien slet ikke kom plyndrende med blodøksen forrest, men at de nådisgst fik lov til at bosætte sig på den ringeste eller ubenyttede jord. Det er også nyt, at den arealklasse i landbrugssystemet betegnes outfield, her tolkes som en relativ sen udvikling, efter den Sorte død. Tidligere var den henlagt mere ubestemt til the Dark Age.

Udviklingen af Skotlands industri og bysystem efter den industrielle revolution, er en fascinerende historie, men artikelopdelingen i bogen fører til en del gentagelser, samt en fraktionering, som bevirker at visse betyngningsfulde »bølger« i den historiske geografi udviskes. Hvert kapitel følges af en god littraturliste, men figurmaterialet er ret ujævnt fordelt.

Rolf Guttesen

W. H. Parker: The Soviet Union. 2. ed.

Longman, London 1983. 207 s., ill. 21 cm. GBP 6.95.

I serien om »The Worlds Landscapes« foreligger nu bogen om Sovietunionen. Efter indledende kapitler om natur- og kulturlandskabernes dannelse og historie følger bogens hoveddel. Den udgøres af fem kapitler, der strengt følger landets naturzoneopdeling: tundra, taiga, steppe, den aride zone og til sidst bjergbæltet. I disse kapitler lægges hovedvægten på at beskrive sammenhængen mellem morfologi, jordbund, vand, klima og vegetationen. Beskrivelserne af naturlandskaberne følges op af en mere summarisk oversigt over kulturlandskabet med ressourcer, produktion og bebyggelse.

Teksten er, på trods af det afmålte sidetal, meget velskrevet, i passager nærmest poetisk. Men anvendeligheden begrænses af den valgte inddelingsmåde, som hverken følger de økonomiske planlægningsregioner eller unionsrepublikkerne. Eksempelvis beskrives bjergene på Krims sydkyst, Putorana i nord og Kamchatkas vulkaner i samme afsnit.

I et afsluttende kapitel kommer forfatteren ind på ideologiens indflydelse på natur og ressourcer. Det er her tankevækkende at få genopfrisket Stalins forskruede naturopfattelse, især når man mere end skimter, hvorledes den stadig kan genfindes.

Velskrevet, informativ bog med vægt på naturlandskabet, der især henvender sig til studerende og lægfolk. Vanskelige teori- og begrebsapparater er undgået.

Rolf Guttesen

J. P. Cole: Geography of the Soviet Union. Butterworths, London 1984. XIV, 452 s., ill. 26 cm. GBP 15.-.

En bredt anlagt fremstilling af Sovjetunionens økonomiske geografi i en systematisk opdeling, der medtager naturgrundlaget, er bogens største og centrale del. Indledningsvis præsenteres hovedtrækkene i gigantens historie, partiets rolle, det økonomiske system med planlægning og femårsplaner. Afslutningsvis diskuteres den regionale struktur og udvikling, suppleret med afsnit om levevilkår, med flere spændende forsøg på sammenligninger, og Unionens internationale forbindelser.

Hele fremstillingen beriges med tabeller, oversigts- og detailkort, hvor enkelte dog har ret gamle kilder. Eksempelvis en læbælteplan (!) fra 1952, og kortet over papir- og cellulosefremstilling mangler et af de største kombinator beliggende ved Bratsk, som dog har produceret i over 20 år. Måske har bogen været længe undervejs? Kortene har tit gode indsatskort over UK eller USA-stater til størrelsessammenligning. Tabellerne har ligeledes ofte sammenligningsmuligheder. Der findes et fyldigt index og et 20 siders statistisk bilag. Bibliografien er i orden, men forslag til videregående læsning dårlig, idet der mest henvises til titler af samme bredde, som bogens egen.

Det særlige ved denne fremstilling er nok, at den i høj grad bygger på sovjetiske originalartikler, som oversættes og udgives i det amerikanske tidsskrift »Soviet Geography«, der er udkommet siden 1961.

De problemorienterede afsnit er relativt kortfattede. Det gælder eksempelvis flod-

vendingsproblematikken, problemet det ressourcerige Sibirien contra den folke- og infrastrukturrige europæiske del, samt i nogen grad landbrugsproblemerne, hvor præsentationen ville vinde fx. ved et kort over tørkehyppigheden (nedbørsvariationen) og snedækkets tykkelse og varighed.

Men alt i alt en smuk og informativ bog.

Rolf Guttesen

Environmental management: British and Hungarian case studies. Ed. by Paul A. Compton, Márton Pécsi. (Studies in geography in Hungary; 16).

Akadémiai Kiadó, Budapest 1984. VII, 263 s., ill. 25 cm. USD 27.-.

Bogen er en samling artikler (ialt 15), som præsenterer forskellige ungarnske og britiske geografers arbejde med »environmental management«. Indlæggene stammer fra et britisk-ungarnsk geograf-seminar, hvor man behandlede en bred vifte af miljømæssige problemstillinger, som er blevet belyst af de to landes geografer. Selv om indlæggene kan siges at eksemplificere to forskelligartede landes problemer på miljøområdet, er bogens udvalg af temaer ikke sammensat med henblik på at belyse en velafgrænset problemkreds. Det betones indledningsvis, at artiklerne skal læses som selvstændige indlæg – og de spænder da også emnemæssigt vidt omfattende fx. alternativ energi, by-klima, miljøproblemer i gamle og nye kulfelter, beskyttelse af bynære landbrugsområder, vandressourcer, miljø-kvalitetskontrol og meget andet.

Anette Reenberg

B. Huntley, H. J. B. Birks: An atlas of past and present pollen maps for Europe: 0-13000 years ago.

Cambridge University Press, Cambridge, 1983. XIV, 667 s., kort & 1 mappe med kort. 29 cm. USD 174.-.

Emne: Pollengeografi i Europa, opslagsværk. Publikum: Palynologer og andre naturhistorikere, der beskæftiger sig med vegetationshistorie. Indhold: Værket er i hovedsagen en kartografisk repræsentation af den nuværende og tidligere pollenfordeling i Europa. Isopoll kort viser den relative betydning af forskellige pollentyper på forskellige tidspunkter. F.eks. vises Abies fordeling ca. for hvert 1000 år. Derfetter udføres en principal component analyse for de forskellige tidspunkter, der vises generelle træk af den holocæne vegetationshistorie. Sluttelig rekonstrueres vegetationssamfundenes geografiske fordeling på forskellige tidspunkter i Holocæn med den fineste tid-

sintervalinddeling i perioden 8000-10000 BP, hvor de væsentligste vegetationsmønstre blev etableret. Værket præsenterer både resultater og fortolkninger kartografisk. Som regionalt, vegetationshistorisk opslagsværk er det fremragende.

Peter Frederiksen

Fredningsstyrelsen: Danmarks større nationale naturområder.

Miljøministeriet, 1984. 205 s., ill. & 1 kort. 28 cm. KR 260,-. Med udgangspunkt i kortet over »Danmarks større nationale naturområder« er her udvalgt 44 eksemplarer til nærmere gennemgang. Hver region har sit særpræg og beskrives ganske kort m.h.t. geologisk opbygning, biologiske hovedtræk og kulturhistoriske minder. Det er dog billedmaterialet, der er lagt mest vægt på, og det optager tre af de fire sider om hvert emne. Et helside-farvebillede pr. tema virker godt og fungerer som appetitvækker til at se nærmere på landskaberne, medens de sort-hvide fotos både teknisk og m.h.t. udvalg synes mere tilfældige.

Kr. M. Jensen

Field measurements in geomechanics: proceedings of the international symposium, Zürich, September 5-8, 1983. K. Kovári (ed.).

Balkema, Rotterdam, 1984. 2 bd., 1453 s., 23 cm. USD 95.-.

Dette to binds værk gengiver de forskellige indlæg, der blev givet ved et internationalt symposium i Zürich omhandlende feltmålinger inden for geomekanik. De fleste indlæg, der er ca. 120, omhandler emner, der er perifere for geografer, dog er der en række artikler om jord-terrænhædningsproblematikken og deponier for radioaktivt materiale.

Henrik Breuning Madsen

George Deacon: The Antarctic circumpolar ocean.

Cambridge University Press, Cambridge, 1984. VIII, 180 s., ill. 16 cm. (tværformat). GBP 15.-.

Emne: Generel omtale af det cirkumpolære ocean. Publikum: Gymnasieelever. Indhold: Bogens første halvdel omhandler ekspeditioner, anden halvdel oceanografiske, glaciologiske, klimatiske og zoologiske forhold. Den er meget let læst og informativ på ovennævnte niveau, men er udelukkende beskrivende og stiller ingen spørgsmål. Den er derfor uegnet til optræning i videnskabelig tankegang, og på for et lavt